

## POSTANOWIENIE

Dnia 26 marca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku J. C.  
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.  
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,  
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń  
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 marca 2015 r.,  
skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 stycznia 2014 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

## UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z 14 stycznia 2014 r. oddalił apelację skarżącej J.C. od wyroku Sądu Okręgowego w Ś. z 12 czerwca 2013 r., którym oddalono jej odwołanie od decyzji pozwanego z 20 sierpnia 2012 r., odmawiającej przywrócenia jej prawa do renty na podstawie wyroku z 5 października 1995 r. Tym ostatnim wyrokiem Sąd Wojewódzki we W. zmienił decyzję pozwanego z 23 maja 1995 r. i przyznał skarżącej rentę inwalidzką trzeciej grupy od 1 stycznia 1995 r. Decyzją z 6 października 1998 r. przyznano jej rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy do 30 września 2001 r. Następnie pozwany w kolejnych decyzjach z 15 października 2001 r., z 24 lutego 2003 r., z 16 stycznia 2006 r., z 13 lutego 2008 r. odmawiał wnioskodawczyni prawa do dalszej renty. Jej odwołania i apelacje nie były uwzględniane w wyrokach Sądów (Okręgowego w Ś. z 18 czerwca 2002 r.; z 22 stycznia 2004 r.; z 30 czerwca 2006 r.; z 6 czerwca 2008 r.,

oraz Apelacyjnego w [...] z 5 lipca 2005 r., III AUa [...]; z 29 sierpnia 2007 r., III AUa [X]). Sąd Apelacyjny w tej sprawie wskazał na nieuzasadnione przekonanie o prawie do bezterminowego świadczenia (renty) na podstawie wyroku Sądu Wojewódzkiego w W. z 5 października 1995 r. Dalsza renta zależała od niezdolności do pracy, a skoro nie stwierdzono dalszej niezdolności do pracy, to stosownie do art. 107 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach pozwany mógł wydać decyzję negatywną.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na istotne zagadnienie prawne: „czy na podstawie art. 107 ustawy o emeryturach i rentach z FUS możliwym jest pozbawienie prawa do renty osoby której prawo do renty zostało ustalone uprzednio prawomocnym wyrokiem Sądu powszechnego, czy też uprawnienie powyższe dotyczy jedynie decyzji wydawanych przez organy rentowe? Odpowiedź na powyższe zagadnienie jest niezmiennie istotna z punktu widzenia instytucji powagi rzeczy osądzonej opisanej w art. 365 § 1 k.p.c. i art. 366 k.p.c. albowiem nie udziela na nie odpowiedzi uchwała Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2011 r., sygn. akt I UZP 2011 r. Orzeczenie powyższe dotyczy bowiem jedynie konieczności poddania się ponownemu badaniu lekarskiemu przez osobę, której prawo do świadczenia rentowego zostało przyznane prawomocnym wyrokiem, nie dając odpowiedzi na pytanie czy w następstwie wyników tych badań organ rentowy jest uprawniony do wzruszenia prawomocnego wyroku Sądu powszechnego i to w sposób nieprzewidziany przez przepisy kodeksu postępowania cywilnego, które to przecież w sposób wyczerpujący regulują mechanizm pozwalający na wzruszenie i wyeliminowanie z obrotu prawomocnych orzeczeń sądowych (np. instytucja wznowienia postępowania)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przedsądu i dlatego nie został uwzględniony.

Pomija, że po wyroku Sądu Wojewódzkiego w W. z 5 października 1995 r. zostały wydane kolejne wyroki, w których osądzano negatywnie prawo skarżącej do renty. Zachodzi rzecz osądzona, z której wynika, że temporalnie późniejsze sprawy

wykluczają stwierdzenie, że nadal utrzymuje się niezdolność do pracy uzasadniająca prawo do renty. Skarżąca nie podważa późniejszych wyroków. Nie zarzuca nieważności postępowania.

Nie ma podstaw aby taką nieważność postępowania stwierdzić z urzędu (art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 k.p.c.). Nie ma tu kolizji procesowej, gdyż kwestia rzeczy osądzonej ma swą specyfiką w sprawach o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Weryfikacja decyzji działa w obie strony, czyli nie tylko na korzyść ubezpieczonego. Błędne jest założenie, że uprzednie prawo do renty uzyskane na podstawie wyroku, przyznającego nawet rentę „stałą” nie mogło być wzruszone. Wynika to z prawa materialnego, które pozwala w kolejnej sprawie weryfikować w określonym trybie przesłankę renty, czyli niezdolność do pracy.

Wystarczająco klarownie podstawy te oraz tryb omówiono w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. uchwałę z 12 grudnia 2011 r., I UZP 7/11; wyrok z 17 kwietnia 2014 r., I UK 378/13; wyrok z 3 sierpnia 2012 r., I UK 66/12 oraz dalsze powołane w nich orzeczenia). Rencista, którego prawo do świadczenia zostało ustalone prawomocnym wyrokiem sądu „na stałe”, jest zobowiązany poddać się badaniom lekarskim, jeżeli są one niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń określonych ustawą (art. 126 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). Wcześniejszy, choćby długotrwały stan częściowej niezdolności do pracy i korzystanie z tego tytułu z prawa do renty, ani zaawansowany aktualnie wiek ubezpieczonego lub znane trudności w znalezieniu zatrudnienia na trudnym rynku pracy, które zresztą dotyczą także inne osoby poszukujące zatrudnienia w różnym wieku, nie wykluczają negatywnego zweryfikowania uprawnień rentowych ubezpieczonego (art. 107 ustawy o emeryturach i rentach), a w szczególności w żadnym razie nie uzasadniają ustalenia dalszego prawa do renty ubezpieczonemu, który nie spełnia ustawowych warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 i 3 w związku z art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. W odniesieniu do renty z tytułu niezdolności do pracy nie można mówić o pierwszeństwie zasady ochrony praw słusznie nabytych przed zasadami funkcjonowania całego systemu ubezpieczeń społecznych, ustanowionymi nie w interesie „potrzeb finansowych ZUS”, lecz w interesie wszystkich beneficjentów systemu ubezpieczeń społecznych, czyli w interesie

kilkudziesięciu milionów ubezpieczonych, objętych tym systemem i korzystających z niego. Nie można w związku z tym mówić o prawach nabytych przez ubezpieczonego raz na zawsze, dożywotnio, na stałe, niepodlegających jakiegokolwiek weryfikacji. Renta z tytułu niezdolności do pracy jest z założenia świadczeniem przysługującym uprawnionemu do niej tylko w okresie spełniania warunków do jej przyznania - czyli w okresie rzeczywistej niezdolności do pracy. Odzyskanie zdolności do pracy jest podstawą do pozbawienia uprawnionego prawa do świadczenia.

Reasumując, sformułowana we wniosku kwestia nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego, gdy nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa.

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji, stosownie do art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c.

[l.n]